

3. Smolyuk A. I. *Osvitnye seredovyshhe pedagogichnogo koledzhu yak umova profesijnogo samorozvy'tku majbutnix uchyteliv pochatkovoi shkoly* // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, IV (47), Issue: 101, Budapest, 2016. – S. 47–52.

УДК 37.032:372.88.1

МАРІЯ НЕЧЕПОРЕНКО

mariagordiichuk@gmail.com
аспірантка,

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського
м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24

МОТИВАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО ПРОФЕСІЙНО- ОСОБИСТІСНОГО САМОРОЗВИТКУ

Визначено актуальні вимоги сучасного суспільства до особистості та професіоналізму вчителя іноземних мов. Вказано на необхідність постійного професійно-особистісного саморозвитку педагога і низький рівень готовності вчителів займатися цим видом діяльності. Проаналізовано позитивний вплив мотивації на процеси пізнання, цілепокладання, саморозвитку. Встановлено, що мотивація до професійно-особистісного саморозвитку є складоструктурованим багатокомпонентним психологічним утворенням, що включає сукупність взаємопов'язаних мотивів навчальної діяльності, досягнення успіху, професійного зростання та особистісного становлення. Запропоновано систему емоційних, пізнавальних, соціальних і волевих способів стимулювання мотивації майбутніх учителів іноземних мов до професійно-особистісного саморозвитку, що може бути запроваджена в навчально-виховному процесі фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вузах.

Ключові слова: мотивація, професійно-особистісний саморозвиток, мотивація навчальної діяльності, мотивація досягнення успіху, мотивація професійного зростання та особистісного становлення.

МАРИЯ НЕЧЕПОРЕНКО

аспірантка,

Николаевский национальный университет имени В. А. Сухомлинского
г. Николаев, ул. Никольская, 24

МОТИВАЦИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ЛИЧНОСТНОМУ САМОРАЗВИТИЮ

Определены актуальные требования современного общества к личности и профессионализму учителя иностранных языков. Отмечена необходимость постоянного профессионально-личностного саморазвития педагога и низкий уровень готовности учителей заниматься этим видом деятельности. Проанализировано положительное влияние мотивации на процессы познания, целеполагания, саморазвития. Определено, что мотивация к профессионально-личностному саморазвитию является сложноструктурированным многокомпонентным психологическим образованием, включающим совокупность взаимосвязанных мотивов учебной деятельности, достижения успеха, профессионального роста и личностного становления. Предложена система эмоциональных, познавательных, социальных и волевых способов стимулирования мотивации будущих учителей иностранных языков к профессионально-личностному саморазвитию, которая может быть внедрена в учебно-воспитательный процесс профессиональной подготовки будущих учителей иностранных языков в вузе.

Ключевые слова: мотивация, профессионально-личностное саморазвитие, мотивы учебной деятельности, мотивы достижения успеха, мотивы профессионального роста и личностного становления.

Postgraduate student,
Mykolajiw National Suchomlynskiy University
Mykolayiv, Nikolskaya, 24 st.

MOTIVATION AS A KEY FACTOR OF WILLINGNESS' FORMATION OF THE FUTURE FOREIGN LANGUAGES TEACHERS' TO PROFESSIONAL AND PERSONAL SELF-DEVELOPMENT

The article deals with the current requirements of modern society to the personality and professionalism of foreign languages' teachers. The need for continuous professional and personal self-development of the teacher and the low level of teachers' willingness to practise this activity is distinguished. The positive impact of motivation on learning processes, goal setting, self-development is analyzed. The motivation for professional and personal self-development is determined as a complex structured multicomponent psychological composition, including the motives of educational activity, motivation to succeed, professional growth and personal development. The system of emotional, cognitive, social and volitional ways to stimulate the motivation of future foreign language teachers for professional and personal self-development is worked out. As an emotional way to stimulate professional and personal self-development author proposes to create a positive emotional background, to model success' situations and to fulfill a psychological need of being a significant person in the process of studying. Cognitive way of motivation's stimulating includes the use of such techniques as L. Peterson's activity-training method, project method, problem-based learning methods (discussions, simulations, case study method, educational games), online work with interactive programs, web quests, the Portfolio method. Effective methods of social motivation's stimulating of professional and personal self-development are the personal example of the teacher, work on advanced educational experiences and achievements of teachers-innovators. Voluntary motivation's stimulation methods are worked out as understanding by the students the aims of study, opportunity to choose the tasks and forms of control, and stimulating the reflection and planning of future activities. This system can be implemented within the framework of the educational process of future foreign languages' teachers' training in high school.

Keywords: motivation, professional and personal self-development, the motivation to educational activity, motivation to succeed, motivation to professional growth and personal development.

Сучасне мультикультурне суспільство детермінується прогресивною модернізацією усіх сфер діяльності особистості, розширенням міжнародної співпраці, розвитком новітніх технологій, постійним оновленням інформації. За таких умов необхідним є створення парадигми продуктивної, розвиваючої освіти для підготовки конкурентоспроможного фахівця з високим рівнем компетентності, що стежить за розвитком наукової думки, здатний реагувати на зміни соціальних потреб, готовий займатися самовизначенням та саморозвитком. Особливо актуальним є питання вдосконалення підготовки вчителів іноземних мов. У ХХІ ст., оголошеному ЮНЕСКО століттям поліглотів, разом зі значним зростанням інтересу до вивчення іноземних мов суттєво зросли вимоги до вчителя цього предмета.

Вчитель іноземної мови зобов'язаний не лише організувати процес засвоєння мовних одиниць чи граматичних структур, а й повинен мати високий рівень знань з цієї мови, володіти лінгвокраїнознавчою і соціокультурною інформацією, методикою навчання іноземної мови. Його завданням є виховання особистості, здатної брати участь у міжкультурній комунікації іноземною мовою. Лише педагог, який постійно займається самооцінкою, вдосконаленням власних професійних умінь, розширенням знань, готовий працювати над своєю особистістю може задовольнити сучасні освітні запити.

Актуалізація особистісного чинника в освіті, перенесення акценту на самоосвітню діяльність полягає в тому, щоб особистість сама розвивала себе, використовуючи самоосвіту як засіб самореалізації, самоактуалізації, самовдосконалення, самоідентифікації. Від цього залежить соціальна мобільність людей, перспективи поступу суспільства і держав [2, с. 6].

Метою статті є характеристика системи стимулювання мотивації в процесі фахової підготовки як ключового фактора формування готовності майбутнього вчителя іноземних мов до професійно-особистісного саморозвитку.

Сучасні вітчизняні та зарубіжні дослідники (Л. Баженова, К.-О. Бауер, І. Василенко, Б. Малм, Г. Меснер, Н. Мирончук, А. Поляков, К. Ройсер, С. Соколовська, Е. Терхард та ін.) вказують на

нерозривність процесів професійного та особистісного саморозвитку. Без прагнення до самовдосконалення, особистісного зростання неможлива успішна фахова діяльність. Особистісний саморозвиток необхідний для професійного успіху, він дає можливість досягати поставлених цілей та самоактуалізації у межах професійної діяльності.

Так, А. Поляков, розглядаючи професійне зростання студентів як динамічний, неперервний процес розгортання їх особистісного потенціалу, потенційних можливостей, заснованих на внутрішній потребі в освіті, як процес удосконалення особистості студента: загальнокультурних і фахових знань; системи інтелектуальних і практичних умінь і навичок; досвіду творчої діяльності; розвинених особистісних і професійно значущих якостей, важливою умовою його ефективності визначає умотивованість діяльності [4, с. 15]. Професор університету Вехта (Німеччина) К.-О. Бауер, досліджуючи професійну особистість вчителя, наголошує на безперервності професійного саморозвитку особистості та вирішальному впливу внутрішньої (інтринсивної) мотивації на результативність цього процесу [5, с. 354]. Швейцарські професори Г. Меснер і К. Ройсер, розглядаючи різні моделі розвитку ідентичності вчителів, звертають увагу на негативні наслідки відсутності індивідуальної програми професійного саморозвитку педагога, зокрема на синдром «професійного вигорання» (burnout syndrome) [8].

Проте нині є очевидним, що переважна більшість педагогів не визнають важливість і необхідність такого виду діяльності, як професійно-особистісний саморозвиток. Технологічні та інформаційні зміни в суспільстві відбуваються настільки швидкоплинно, що обсяг знань та компетенцій, яким володіє фахівець після отримання фахової освіти у ВНЗ, на практиці виявляється недостатнім і спрямовує педагогічну діяльність вчителя на шлях від адаптації до стагнації; вчителі не готові систематично займатись саморозвитком і засвоювати нові необхідні знання і методичні інструменти.

Ми вважаємо, що цілеспрямоване формування стійкої мотивації постійно займатися самовдосконаленням, змінюватися, розвивати аналітичні, рефлексивні та прогностичні уміння на шляху професійного становлення, розвивати професійно значущі особистісні якості матиме позитивний вплив на готовність педагогів, зокрема майбутніх учителів іноземних мов, займатись професійно-особистісним саморозвитком.

Мотивація, як рушійна сила зовнішньої і внутрішньої активності суб'єкта, займає провідне місце в структурі особистості. Проблему мотивації досліджували Дж. Аткинсон, Ф. Герцбергер, С. Занюк, Г. Келлі, Д. Макклелланд, Л. Мельник, К. Роджерс, Ю. Роттер, Н. Фізер, Г. Хекхаузен та багато інших науковців.

Мотивація – це сукупність стійких мотивів, які визначають зміст, спрямованість і характер діяльності особистості. Стисло характеризуючи процес формування мотивації, зазначимо, що в особи виникає насамперед потреба (нестаток у чомусь), яка переростає у внутрішнє (поява мотиву) чи зовнішнє (поява стимулу) спонукання, що передбачає визначення цілі (усвідомлене визначення напрямку дій по задоволенню потреби).

У зарубіжній психологічній літературі широко обговорюється питання про два види мотивації: екстринсивної (зумовленої зовнішніми умовами й обставинами) та інтринсивної (внутрішньої, пов'язаної з особистісними диспозиціями: потребами, установками, інтересами, потягами, бажаннями). Р. Раян та Е. Деці відзначають важливість екстринсивної мотивації в процесі навчання, адже не завжди можна розраховувати на стійку інтринсивну мотивацію студенті [9]. Обставини, умови, ситуація впливають на мотивацію лише тоді, коли є значущими для людини, задоволення її потреб, бажання, тож фактори зовнішні трансформуються в процесі мотивації у внутрішні.

Мотивація до професійно-особистісного саморозвитку – це складноструктуроване багатокomпонентне психологічне утворення, що включає сукупність взаємопов'язаних мотивів, які умовно можна об'єднати у мотиви навчальної діяльності, мотиви досягнення успіху, професійного зростання та особистісного становлення.

Мотивація навчання займає серед чинників, які зумовлюють ефективність навчально-виховного процесу, провідне місце. Навчальна мотивація визначається специфічними факторами: особливостями того, хто навчається (самооцінка, рівень інтелектуального розвитку); рівнем професійної компетентності викладача; організацією педагогічного процесу; специфікою навчального предмета. Навчально-пізнавальний мотив формується у навчальній діяльності студентів, тому важливо як проходить ця діяльність. Основними чинниками, які впливають на формування позитивної мотивації до навчання, є: зміст навчального матеріалу, організація

навчальної діяльності, її колективні форми, оцінка навчальної діяльності, стиль педагогічної діяльності викладача. Ми переконані, що сформована мотивація навчальної діяльності становить важливу передумову формування мотивації професійного та особистісного становлення.

Мотивація досягнення, на думку Д. МакКлелланда, – це поведінка людини, зорієнтована на досягнення успіхів в житті, постановку позитивних цілей, на найкраще виконання будь-якого виду діяльності, на позитивний результат [7]. Зі структурних позицій мотивація досягнення успіху є сукупністю факторів особистості і середовища: мотив досягнення як стійкий атрибут особистості, суб'єктивна ймовірність досягнення мети, суб'єктивна цінність успіху. Науковці Й. Кьоніг і М. Ротланд наголошують, що низькі показники у вивченні професійно значущих дисциплін серед німецьких студентів, які обрали професію вчителя, можна пояснити саме відсутністю мотивації досягнення успіху в рамках майбутньої фахової діяльності [6].

Ми вважаємо, що у майбутніх вчителів іноземних мов повинна бути сформульована позитивна мета професійної діяльності, ціль стати успішною людиною і готовність наполегливо працювати над собою для їх досягнення.

Мотивація професійного становлення і саморозвитку є предметом досліджень багатьох вчених. А. Поляков розглядає сутність мотивації професійного зростання студентів як сукупність їхніх стійких мотивів і спонукань, що визначають зміст і спрямованість динамічного, неперервного і гуманістично спрямованого процесу зростання внутрішньої потреби в особистісному перетворенні, готовності до професійної діяльності, здатності до актуалізації внутрішнього потенціалу й усвідомленого вибору індивідуальної професійно-особистісної стратегії та освітнього маршруту впродовж життя, результатом якої є високий рівень сформованості професійної компетентності [4, с. 18].

І. Козубовська та М. Леврінц відзначають, що мотивація професійної діяльності як домінанта мотиваційної сфери особистості студента визначає особливості його професійного становлення. Вирішальну роль в успішності фахового зростання і набуття професійно важливих знань і вмінь відіграють не стільки об'єктивні чинники (наприклад, інтелектуальні властивості, здібності, особливості навчально-виховного процесу), скільки мотиваційно-ціннісні фактори. Мотивація є тим механізмом, який спонукає студентів до оволодіння професією, досягнення успіхів у фаховій діяльності [3]. Л. Баженова, вивчаючи мотивацію професійного саморозвитку вчителя, характеризує її як відносно самостійний вид внутрішньої діяльності, спрямований на прийняття і засвоєння зовнішніх, нормативних вимог до особистості педагога, та сукупність спонукань і умов, що детермінують, спрямовують і реалізують процес підвищення професійної компетентності педагога [1, с. 14].

У роботах зарубіжних психологів (Р. Бернс, А. Маслоу, К. Роджерс) існує думка, що особистість має вроджену потребу у самодетермінації, самовдосконаленні, саморозвитку, набутті компетентності, культури, яка становить одну з головних психологічних потреб Я-людини. В такому стані особистість відчуває, що саме вона є істинною причиною здійснюваної цілеспрямованої поведінки. Проте на практиці існує низький рівень готовності займатись саморозвитком, що ще раз виділяє мотиваційну сферу як домінуючу складову саморозвитку особистості. Саме мотивація зумовлює цілеспрямовану активність, що визначає вибір засобів і прийомів дій, їх впорядкування для досягнення цілей.

Аналіз різних поглядів на сутність проблеми дає змогу зробити висновок, що мотивація до професійно-особистісного саморозвитку є інтеграцією потреби в особистісному самовдосконаленні та професійному зростанні на основі взаємних трансформацій пізнавальних і професійних мотивів, які спонукають студентів до саморозвитку і самовдосконалення, впливають на формування особистості і розкриття її творчого потенціалу та вироблення у майбутніх вчителів прагнення до постійного вдосконалення професійних умінь і знань та безупинного особистісного зростання.

На формування мотивації можна і потрібно впливати за допомогою організації педагогічного процесу, включаючи в нього спеціальні цілі, зміст, методи і засоби та пропонуємо розглянути систему емоційних, пізнавальних, соціальних та вольових способів стимулювання мотивації до професійно-особистісного саморозвитку майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки.

Під зазначеною системою ми розуміємо забезпечення навчального процесу засобами педагогічного впливу на студентів, що включають відповідність цілей навчально-виховного процесу формуванню готовності до професійно-особистісного саморозвитку, відбір та структурування змісту навчального матеріалу, методів і засобів професійного навчання, середовища соціальної взаємодії, що позитивно впливає на формування готовності до професійно-особистісного саморозвитку (рис. 1).

Рис. 1. Способи стимулювання мотивації до професійно-особистісного саморозвитку.

Розглянемо компоненти системи та їх прогнозований вплив у взаємодії. Першим компонентом системи є емоційні способи стимулювання готовності до професійно-особистісного саморозвитку, до яких відносимо створення позитивного емоційного фону, моделювання ситуації успіху, задоволення бажання бути значущою особистістю. Розуміння особливостей взаємозв'язку емоцій і формування мотивації до професійно-особистісного саморозвитку дозволяє збагатити освітній процес, сприяє більш ефективному і якісному навчанню і подальшій професійній діяльності. Нині емоційному аспекту процесу навчання не приділяється належної уваги, що призводить до негативних наслідків, а саме: переважання зовнішньої мотивації у студентів, непривабливості навчальної діяльності тощо. Під позитивним емоційним фоном маємо на увазі такі умови, коли у студентів з'являється бажання взаємодіяти з одногрупниками і викладачем, готовність до активної роботи, відсутнє відчуття дискомфорту і незручності, з'являється впевненість у своїх силах, самооцінка стає адекватною. Майбутні педагоги відкриті до сприйняття нового, мають стійкий інтерес до вивчення іноземної мови, бажання продемонструвати себе, що пробуджує творчий потенціал. За таких умов роботи у студента виникають позитивні асоціації з процесами навчання, пізнання себе, досягнення мети.

Іншим дієвим методом емоційного стимулювання становлення і розвитку мотиваційної установки до професійно-особистісного саморозвитку є створення ситуацій успіху на навчальних заняттях.

Як відомо, до соціальних потреб особистості належить потреба людини до спілкування, популярності, належності до певної групи, в лідерстві та потреба визнання. В ході навчального процесу активніше проявляють себе студенти з яскраво вираженими лідерськими якостями, проте соціальні потреби більшості з них є незадоволеними. Завдання педагога – створити таку ситуацію успіху, переживаючи яку кожен студент зможе відчути себе значимою особистістю. Переживання емоцій, пов'язаних з успіхом, дозволяє: розвинути пізнавальний інтерес; стимулювати працездатність; коригувати негативні особистісні особливості – тривожність, низьку самооцінку, недовірливість, невпевненість; розвивати такі особистісні якості, як ініціативність, активність, креативність; підтримувати в колективі позитивний емоційний фон. Водночас ситуація успіху дає можливість відчути себе значущою особистістю та отримати задоволення від того, що особистісні досягнення визнані іншими студентами та викладачем.

Пізнавальним способом стимулювання мотивації ми розглядаємо застосування у навчанні майбутніх вчителів іноземних мов таких методів, як метод проектів, методи проблемного навчання (дискусії, «круглі столи», моделювання ситуацій, навчальні та рольові ігри, метод кейсів, й ін.), методи самостійної і групової позааудиторної роботи (опрацювання літератури іноземною мовою, онлайн-робота з інтерактивними програмами, веб-квест, метод «Портфоліо» тощо).

Застосування методу проектів в процесі вивчення фахових дисциплін майбутніми учителями іноземних мов покликане формувати в них уміння самостійно конструювати свої знання та застосовувати їх для вирішення пізнавальних і практичних завдань, добувати і аналізувати необхідну інформацію. За своєю суттю цей метод передбачає диференціацію навчання, орієнтацію на особистість студента, його потреби і можливості, ґрунтується на принципах співпраці та

залучення студентів до активних видів діяльності, що має виключно позитивний вплив на формування мотивації до професійно-особистісного саморозвитку.

Проблемне навчання загалом сприяє ефективному розвитку інтелектуальної сфери студентів, адаптивних якостей особистості, необхідних для самовизначення в суспільстві і усвідомленого вибору шляхів реалізації перспектив свого розвитку. Використання методів проблемного навчання спрямоване на розвиток творчих здібностей майбутніх учителів, їх навчальної та науково-пошукової активності. Таке навчання дозволяє розвивати вміння вести дискусію за заданою темою, чути і слухати співрозмовника, відстоювати власну точку зору, підкріплену аргументами, знаходити компроміс із співрозмовником, лаконічно висловлювати свою думку, знаходити варіанти вирішення проблеми, що сприяє розвитку умінь вільно орієнтуватися в сучасному світі, готовності до плідної професійної діяльності, формуванню таких якостей, як ініціативність і самостійність.

Такі методи самостійної роботи, як опрацювання літератури іноземною мовою, онлайн-робота з інтерактивними програмами, веб-квест, метод «Портфоліо», мають інтенцію формувати у майбутніх учителів іноземних мов вміння аналізувати, самостійно і творчо мислити, об'єктивно оцінювати свої досягнення, вміння орієнтуватися у величезному потоці інформації. Студенти не лише збирають інформацію, а й трансформують її з метою виконати завдання. У студентів підвищується мотивація, відбувається стимулювання самоосвіти та самооцінки у процесі оволодіння іноземними мовами. Отримана інформація та навички сприймаються як компетенції, що є запорукою ефективної навчальної, а згодом і самоосвітньої та професійної діяльності. Завдяки збільшенню частки самостійної роботи змінюється і роль викладача: він стає консультантом, наставником, старшим партнером.

Дієвими методами соціального способу стимулювання мотивації до професійно-особистісного саморозвитку, на нашу думку, є особистий приклад викладача, його знайомство з передовим педагогічним досвідом і здобутками педагогів-новаторів. Саморозвиток студента – це насамперед внутрішній процес особистості, проте соціальне оточення, з яким взаємодіє суб'єкт, служить вагомим стимуляційним фактором, що може як сприяти формуванню як позитивної мотивації, так і бути причиною зниження мотивації. Ключовими фігурами соціального оточення студентів є викладачі. Мотивувати займатись саморозвитком може лише той педагог, який особисто ним займається і демонструє студентам позитивні результати роботи над собою. Завданням, що стоїть перед організацією навчально-виховного процесу, є оточення майбутнього фахівця яскравими особистостями та компетентними професіоналами, що може бути реалізовано шляхом знайомства з педагогами-новаторами або передовим педагогічним досвідом.

Сьогодні можливості професійного спілкування та обміну досвідом для педагогів є безмежними. Крім традиційних способів – таких, як участь у наукових конференціях та відвідування методичних семінарів, на допомогу майбутньому фахівцю приходять сучасні інтернет-технології. Багато авторів передового педагогічного досвіду ведуть власні блоги в інтернеті, учасником тематичного семінару можна стати не виходячи з дому або аудиторії завдяки Skype. Майбутні вчителі іноземних мов мають можливість знайомитись з передовим педагогічним досвідом іноземних колег, приймаючи участь у міжнародних онлайн-конференціях.

Вольовими способами стимулювання мотиваційної установки до професійно-особистісного саморозвитку вважаємо усвідомлення цілей навчання, надання можливості вибору завдань і форм контролю, стимулююче і критеріальне оцінювання; рефлексію і проектування майбутньої діяльності. Постановка перспективних цілей і підпорядкування їм своєї поведінки надає особистості певну моральну стійкість, тому важливо розвивати у студентів чітке усвідомлення, для чого вони виконують певну діяльність, і планувати, як досягти здійснення поставленої цілі. Можливість вибору завдань і форм контролю, стимулююче і критеріальне оцінювання сприятиме розвитку вміння зіставляти і систематизувати наявні знання, формуванню почуття відповідальності за доручену справу (в даному разі – за оволодіння знаннями, необхідними для майбутньої професійної діяльності), закладе основи для рефлексії власної діяльності в майбутньому.

Позитивний вплив на формування мотивації матиме побудова життєвих і професійних перспектив (цілей, планів життя і професійної діяльності, напрямків професійно-особистісного самовдосконалення); визначення вимог, що пред'являються до професійної діяльності та особистості вчителя на основі побудови моделі його особистості (професіограми) та співвіднесення з цією моделлю своїх можливостей і потреб. У майбутньому це дозволить розробити власну програму професійно-особистісного самовдосконалення та оволодіти способами професійно-особистісного саморозвитку.

Отже, важливим фактором, що зумовлює ставлення до процесу навчання, особистісного та професійного становлення, є мотивація до професійно-особистісного саморозвитку. Вона є внутрішнім чинником розвитку особистості та професіоналізму, оскільки тільки на основі належного рівня сформованості мотивації можлива ефективна реалізація внутрішніх задатків і потреб людини.

Нами розроблено систему стимулювання мотивації майбутніх учителів іноземних мов до професійно-особистісного саморозвитку, яка включає емоційний, пізнавальний, соціальний та вольовий компоненти. Вона має інтенцію забезпечити стимулювання і підкріплення актуальних мотиваційних станів на заняттях з навчальних предметів, що входять в програму підготовки майбутніх вчителів іноземних мов. Оволодіння професійними компетентностями у рамках цієї системи розглядається в контексті орієнтації на особистість студента, його потреби і можливості, ґрунтується на принципах співпраці та залучення майбутніх фахівців до активних видів діяльності, проектування, конструювання і створення ситуації самостійного оволодіння знаннями та рефлексії діяльності студента в навчанні.

Результати дослідження можуть бути запроваджені в процесі фахової підготовки вчителів іноземних мов у ВНЗ. Стимулювання мотивації позитивно впливає на розкриття особистості студента, постановку цілей у професійній діяльності, творчому й індивідуальному розвитку, що є вирішальним фактором для формування готовності до професійно-особистісного саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баженова Л. Професійне самовдосконалення педагога / Л. Баженова // Психолог. – 2002. – № 16 (16). – С. 13–15.
2. Зязюн Л. І. Саморозвиток особистості в освітній системі Франції: монографія / Л. І. Зязюн. – К.; Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 388 с.
3. Леврінц М. І. Особливості формування мотивації майбутніх фахівців в Угорщині: монографія / М. І. Леврінц, І. В. Козубовська. – Ужгород: Мистецька Лінія, 2011. – 251 с.
4. Поляков А. О. Педагогічні умови мотивації професійного зростання студентів педагогічних університетів у процесі неперервної освіти: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / А. О. Поляков. – Харків, 2008. – 23 с.
5. Bauer K.-O. Pädagogisches Handlungsrepertoire und professionelles Selbst von Lehrerinnen und Lehrern. Zeitschrift für Pädagogik 44 (1998) 3. – S. 343–359.
6. König J., Rothland M. Pädagogisches Wissen und berufsspezifische Motivation am Anfang der Lehrerausbildung. Zum Verhältnis von kognitiven und nicht-kognitiven Eingangsmerkmalen von Lehramtsstudierenden- Zeitschrift für Pädagogik, 2013. №59 (1). – S. 43–65.
7. McClelland D. C. The Achievement Motive. – In: Current perspective in Social-Psychology. – 3-d ed. – Ох., 1971. – P. 166–174.
8. Messner H., Reusser K. Die berufliche Entwicklung von Lehrpersonen als lebenslanger Prozess. Beiträge zur Lehrerbildung, 2000. – № 18 (2). – S. 157–171.
9. Ryan R., Deci E. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. Contemporary Educational Psychology. – 2000. – № 25. – P. 54–67.

REFERENCES

1. Bazhenova L. *Profesiyne samovdoskonalennya pedahoha* [Teacher's professional self-improvement]: Psykholoh, 2002, №16, pp.13–15.
2. Zyazyun L.I. *Samorozvytok osobystosti v osvityni systemi Frantsiyi: Monohrafiya*. [Self-development of personality in the French educational system: monographia.]:Kyiv; Mykolayiv: Vyd-vo MDHU im. Petra Mohyly, 2006, 388 p.
3. Levrints M. I. *Osoblyvosti formuvannya motyvatsiyi maybutnikh fakhivtsiv v Uhorshchyni: monohrafiya / M. I. Levrints, I. V. Kozubovska*. [Features of motivation's formation of future teachers in Hungary: Monograph / AM I. Levrints, IV Kozubovska]: Uzhhorod: Mystetska Liniya, 2011, 251 p.
4. Polyakov A. O. *Pedahohichni umovy motyvatsiyi profesiynoho zrostannya studentiv pedahohichnykh universytetiv u protsesi neperervnoyi osvity*. [Pedagogical conditions of students' professional growth motivation at pedagogical universities during the process of continuous education]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 «Teoriya i metodyka profesiyanoi osvity» / A. O. Polyakov, Kharkiv, 2008, 23 p.
5. Bauer K.-O. Pädagogisches Handlungsrepertoire und professionelles Selbst von Lehrerinnen und Lehrern. [Activities' repertoire and professional self of teachers]: Zeitschrift für Pädagogik 44 (1998) 3, S. 343 – 359.
6. König J., Rothland M. Pädagogisches Wissen und berufsspezifische Motivation am Anfang der Lehrerausbildung. Zum Verhältnis von kognitiven und nicht-kognitiven Eingangsmerkmalen von Lehramtsstudierenden [Knowledge and job-specific motivation at the beginning of teacher training. To

- the relationship between cognitive and non-cognitive input characteristics of future teachers.]: Zeitschrift für Pädagogik, 2013. № 59 (1), S. 43– 65.
7. McClelland D. C. The Achievement Motive. In: Current perspective in Social – Psychology, 3-d ed. Ox., 1971. – P. 166–174.
  8. Messner, Helmut, Reusser, Kurt Die berufliche Entwicklung von Lehrpersonen als lebenslanger Prozess. [The professional development of teachers as a lifelong process.]: Beiträge zur Lehrerbildung, 2000, № 18 (2), S. 157 – 171.
  9. Ryan R., Deci E. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. Contemporary Educational Psychology, 2000, № 25, P. 54 – 67.

УДК 378.147:[373.5.011.3-051:331]

ОЛЕНА ШУРИН

alenashi@i.ua

кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Розглянуто педагогічні аспекти реалізації особистісно орієнтованого підходу при підготовці майбутніх учителів технологій. Здійснено теоретичний аналіз досліджень підготовки вчителя до професійної діяльності, зокрема вчителя технологій. Проаналізовано тлумачення особистісного підходу у словниках. Досліджено його обґрунтування у наукових доробках вчених-науковців. Окреслено основні позиції для розуміння сутності особистісно орієнтованого навчання. Визначено ознаки особистісно орієнтованого навчання. Акцентовано увагу на принципі природовідповідності як основному принципі особистісно орієнтованого навчання. Визначено основні завдання та висвітлено вихідні положення побудови особистісно орієнтованої системи навчання. Окреслено критерії ефективної організації особистісно орієнтованого навчання. Означено підходи особистісно орієнтованої освіти. Виокремлено головні методичні компоненти особистісно орієнтованого навчання дотримання яких забезпечує дійовість підходу та виділені найбільш значимі умови його реалізації при підготовці майбутніх учителів технологій. З'ясовано, що ефективність особистісно орієнтованого навчання значною мірою залежить від підготовки майбутніх педагогів до його здійснення та розвитку і формування у них творчої активності, творчої ініціативи, пошуку. Виділені найбільш значимі умови реалізації особистісно орієнтованого підходу при підготовці майбутніх учителів технологій. Конкретизовано методичні засади реалізації особистісно орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій.

Ключові слова: особистісно орієнтований підхід, підготовка майбутніх учителів технологій, особистісно орієнтоване навчання, освітній процес.

ЕЛЕНА ШУРИН

кандидат педагогических наук, старший преподаватель,
Ровенский государственный гуманитарный университет
г. Ровно, ул. С. Бандеры, 12

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ПОДХОДА ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ

Рассмотрены педагогические аспекты реализации личностно ориентированного подхода при подготовке будущих учителей технологий. Осуществлен теоретический анализ исследований подготовки учителя к профессиональной деятельности, в частности учителя технологий. Проанализированы толкование личностного подхода в словарях. Исследованы его обоснование в научных доработках ученых-ученых. Определены основные позиции для понимания сущности личностно ориентированного обучения. Определены признаки личностно ориентированного обучения. Акцентировано внимание на принципе природосообразности как основном принципе личностно ориентированного обучения. Определены основные задачи и освещены исходные